

VĚTRNÍK

ZPRAVODAJ Č. 6

VYSOKÉ NAD JIZEROU

Program:

DNES - 22. října 1981 - ČTVRTEK

- 9,00 - Seminář - malý sál
Krakonoše
- 13,30 - Rozloučení s DS OB
Radonice
- 14,30 - Vítání DS OB Stráž-
kovice na MěNV
- 14,45 - Větrovanka před Kra-
konošem
- 15,00 - Vítání DS OB Stráž-
kovice před Krakono-
šem
- 16,00 - Divadelní představení
19,30 G.B.Shaw: Pygmalion
- 22,00 - Setkání souboru s pat-
rony na Větrově

ZÍTRA - 23. října 1981 - PÁTEK

- 9,00 - Seminář - malý sál
Krakonoše
- 13,30 - Rozloučení s DS Dol-
ní Kralovice
- 14,30 - Vítání DS J.K.Tyl ZK
ČSD Meziměstí na MěNV
- 14,45 - Větrovanka před Krako-
nošem
- 15,00 - Vítání DS J.K.Tyl ZK
ČSD Meziměstí před
Krakonošem
/pokračování str.2/

Národní přehlídka vesnických a zemědělských divadelních souborů

Významnou součástí scénografie jako jed-
né z důležitých a nezastupitelných složek
divadelního představení/nezkušenými amatér-
skými režiséry žel. opomíjené/ je divadelní
kostým a maska. Proč mě právě zde na pře-
hlídce zaujala tato otázka? Snad proto, že
jevištní prostor i vizuální obraz v hrubých
rysech soubory zvládly, ale právě kostým se
stal zatím ve většině případů negativem
představení. Spolupráce režisér-výtvarník
/tedy i kostymér/ se mnohdy nedoceňuje. Čas-
to se amatérské divadelní soubory obracejí
bez účasti výtvarníka či kostýmních návrhů
na půjčovny a spokojují se s tím, co jim

A CO KOSTÝM ?

pracovníci divadelních půjčoven vyberou a
zašlou. Tento postup musím však ostře odmí-
tnout, protože žádný v půjčovně neví o insce-
načním záměru tvůrců představení, často pra-
covníci ví velmi málo o dobovém řazení, na-
tož o koloritu, který má v každé inscenaci
své nutné místo. Nesouhlasím s tvrzením, že
my amatéři na šití a vytváření kostýmů ne-
máme/mám rozumět vědomosti nebo peníze?/.

A přece je vše docela prosté:

1. Nesmíme tuto složku inscenace podcenit.
2. V přípravném období práce na inscenaci
se výtvarník-scénograf i režisér musí
odpovědně poučit z literatury, z obrazo-
vých záznamů jiných inscenací, z dějin-
ných materiálů, z historie módy atd. o
doboovém odívání v té či oné lokalitě.
3. Oba se musí zamyslet nad tím, jak kostý-
mem pomohou herci / v herecko-režijní
koncepti/ charakterizovat osobnost postavy,
její kladné či záporné vlastnosti.

/pokračování str.2/

/pokračování ze str. 1/

16.00 - Divadelní představení -
19,30 V.Krasnogorov: Tak kdo
k čertu odejde?

22,00 - Setkání souboru s pat-
rony na Větrově

GEORGE BERNARD SHAW /1856-1950/

patřil k nejnápadnějším osobnos-
tem doby nedávno minulé. Jeho
výbušný temperament se nespoko-
joval jen literárním projevem.
Shaw jako politik, reformátor
a kritik byl v Anglii již pověst-
ný, když se jeho první komedie
dostala na jeviště. Skládání děl
se mu stalo hlavní profesí tepr-
ve tehdy, když po své čtyřicítce
musil pro nemoc omezit jiné ve-
řejné působení. Literatura byla
jednou z forem, do nichž se vlé-
val jeho mnohotvárný genius.

Se stejnou energií, s jakou
si vymohl slyšení na politickém
řečníšti a na stránkách časopi-
sů, vyvzdoroval si i jevištní
úspěch po letech počátečního zne-
uznávání. Předsudky současníků,
kteří ho napadají jako neodpověd-
ného vtipkáře a buřičského šar-
latána, se rozptýlily. Pochybná
pověst se změnila v slávu. Uzná-
ní přišlo značně pozdě, ale Sha-
wovi bylo přece dopřáno, aby se
z něho těšil málem ještě půl
století.

Světovou pozornost získával
nejen poutavými osobními vlast-
nostmi a přesvědčivou tvůrčí sí-
lou, ale nakonec i dlouhověko-
stí. Když k obecnému překvape-
ní přece jen zemřel roku 1950,
ve stáří čtyřiaředesáti let,
bylo zřejmé, že odešel jeden
z velkých mužů doby. Byl svěd-
kem a kritikem celé významné e-
pochy lidstva. A byl i jejím je-
dinečným uměleckým zobrazitelem.

/ Z knihy Umění G.B.Shawa
od Zdenka Vančury/

Včera jsme mezi sebou přivíta-
li dalšího milého hosta, zá-
stupce českého výboru SDR. Tento-
krát jím byl soudruh Elsner.

VETRNIK, zpravodaj XII.národní
přehlídky vesnických a zeměděl-
ských divadelních souborů. Vy-
dává PV XII.NPVZDS. Č.6.Redakce
A.Gasparičová,K.Dörrová

/pokračování ze str.1/

4. Je třeba snažit se ruku v ruce s výtvar-
nou koncepcí prostoru nalézt jednoduché
prvky, znaky, které by měl divadelní kos-
tým mít.
5. Je nutné po vzájemné dohodě nechat scé-
nografovi zpracovat základní návrh kostý-
mů. Výtvarník musí citlivě volit možnost
aplikací na oblečení, které se dá v místě
působení souboru bezplatně poshánět.
6. Není-li jiného východiska, pak pomohou
ruce a šicí stroje členek souboru, které
z laciných materiálů/záležit na fantazii
a šikovnosti/ realizují výtvarný návrh.
Pozor však na jednotnost volby materiálů.
7. Součástí divadelního kostýmu je i obuv!
K dobovým kostýmům musí výtvarník nalézt
obutí takové, které se nejvíce přibližují
době, nebo si pomoci jednoduchou úpravou
obuvi/barvením, našíváním, návleky atd./.

Splněním těchto základních bodů pak vytvo-
říme divadelní kostým, který v celé insce-
naci bude mít stylovou čistotu a jednotu-
a to je také smyslem práce jevištního vý-
tvárníka i režiséra. Chce to jenom více fan-
tazie, invence, snad i námahy, ale také od-
povědný přístup a poučení, které bez studia
a stálého vzdělávání není myslitelné. Jde
nám všem přece jen o to, aby naše amatérské
divadlo bylo dobré ve všech jeho složkách.

O divadelním kostýmu můžete čerpat pou-
čení z řady literatury: Encyklopedie světo-
vé módy; Langer-Remešová: Nábytek, ornam-
t a kostým na jevišti: Historický kostým: Zí-
tek: Lidé a móda; Skarlantová: Od krynoliny
k džínsům; Ruský a sovětský vojenský kostým
a řady dalších publikací, monografií našich
jevištních výtvarníků/ Seydl, Šimáček, Dudič,
Vychodil/, které si můžete vypůjčit v kni-
hovnách nebo přímo v Divadelním ústavu.

Václav Keller

O SKOK DÁLE

Stálí návštěvníci vysocké přehlídky se
zajisté dobře pamatují na loňské vystoupe-
ní dnes již světoznámého dramaticko-lite-
rárně-tanečního souboru "Vobskočák", který
právě v těchto dnech oslaví první výročí
svého vzniku. A slaví je aktivně. Valná hro-
mada, jejíž zasedání proběhlo včera na
dě Krakonoše nejen podrobně zhodnotila
nost za uplynulý rok a vytýčila sobě jasné
perspektivy v činnosti umělecké i trestně,
ale zároveň přijala i několik nových čle-
nů ochotných plnit podmínky členství v t-
to korupční organizaci/ včetně dodání 1 li-
ru za 43 Kčs se zálohou/.

Dovolujeme si jménem řadových účastníků
přehlídky vyslovit naději, že se na příští
vysockou přehlídku přijedou Vobskočáci ro-
jen valně hromadit, ale že se konečně us-
teční i odložená premiéra veledíla kla-
sické autorské dvojice Raupach-Cimická
Mlynář a jeho dítě. g

včerejšího semináře...

K problémům představení divadelního souboru z Újezdu u Brna se v úvodním rozsáhlém referátu semináře vyjádřil člen odborné komise, soudruh Karel Dittler.

Zmínil se ve stručnosti o nutnosti a osvědčených postupech přípravy divadelních inscenací v souvislosti se studiem materiálů o autorovi, době v které tvořil a vývoji názoru na samotné dílo od doby jeho vzniku.

Dále se soudruh Dittler zabýval otázkou obsazení režiséra do jedné z hlavních rolí a o úskalích, která z tohoto kroku vyplývají pro harmonický nárůst kvalit vznikajícího uměleckého tvaru.

Soudruh Šindelář promluvil o dialektickém vztahu výchovy diváka a amatérských divadelníků pokud jde o estetické kvality zhlédnutých a produkováných divadelních představení.

Zajímavý byl rovněž vstup soudruha Kellera, týkající se výtvarného pojetí divadelních kostýmů ve vztahu k faktologickým, historickým i estetickým prvkům inscenace a hry.

Z pléna upozornil soudruh Honsa na možnost výpůjček odborné literatury týkající se inscenování naší světové klasiky v průběhu nedávné minulosti i současnosti z knihovny Divadelního ústavu.

Zbytek diskuse obsahoval doplňující dotazy a informace k činnosti újezdského souboru. Zajímavý byl údaj soudružky Zbořilové, že ze 164 vesnických a zemědělských divadelních souborů v Jihomoravském kraji byly pouze tři schopny dodat inscenaci do krajského výběru na národní přehlídku.

-kdo-

JISTĚ JSTE SI POVŠIMLI, že mezi nás zavítali jako každoročně pracovníci DILIE se svou nabídkou dramatických textů.

Zájemci o scénografii, k problémům vašeho koníčku se můžete vyjádřit v improvizované besedě DNES ODPOLEDNE. Informace podá soudruh Václav Keller. Místo a hodinu zvolíte na dnešním semináři.

Divadelní soubor V.K.klicpery

OB Radonice odehrál ve Vysokém již tři své inscenace divadelních textů. Včera se zde představil již počtvrté, tentokrát se současnou českou hrou. Vybral si jeden z nejnovějších titulů Jana Jílka - JAK UMŘÍT NA LÁSKU.

Autor se v této hře zamýšlil nad mezilidskými vztahy každodenního stereotypu, v nichž převládá povrchní konzumní zájem nad citem a smyslem pro hlubší naplnění života. Jílek však tentokrát zůstává více ve schématu při zpracování tohoto tématu, než bychom u tak zkušeného dramatika očekávali.

R E C E N Z E

Radonická inscenace vychází z autora záměru s poctivou snahou o kultivovaný jevištní útvar, nedokáže se však přenést přes nedostatky a nedopracovanost textu, a to ani prostřednictvím dramaturgických zásahů, ani režijním uchopením předlohy.

Režisér vedl herce k civilnímu projevu, což je jeden ze sympatických rysů vynaložené práce, včerejší představení však poukázalo na rub této mince, částečnou absenci cílevědomě motivovaného vnitřního zaujetí postav v klíčových scénách připravujících možnost logického vyznění faktickým i obrazným životním zmarem poznamenaného záměru.

Pokud jde o řešení jevištního prostoru, bylo by možno jít cestou větší napatitosti. Simultánní scéna v ještě jednodušší verzi by byla čitelnější divákovi a neuváděla by ho ve zmatek při vnímání některých dramatických akcí.

-kdo-

vybrali jsme z metodického materiálu doc. dr. Jana Císaře

ZÁKLADY DRAMATURGIE / pokračování /

Každá věta jakékoliv promluvy dramatické postavy v textu dramatu je vyprávěnou informací - každá nám cosi sděluje. Je tedy - jak konečně vyplývá z povahy dialogičnosti dramatu, o níž jsme mluvili v úvodu - elementárním materiálem výstavby fabule. Jenom věty ovšem fabuli netvoří. Tvoří ji už celky, které mají určitý smysl, jež se dotýká zájmů postav. Tyto celky nazýváme motivy. Motiv je teorií literatury považován za nejjednodušší částici slovesného uměleckého díla, která je už dále obsahově nerozložitelná. V našem případě je motiv nejelementárnější částí fabule, která se už vztahuje svým způsobem k informaci o příčinách jednání postav. Zobrazuje nějakou skutečnost, která ovlivňuje postavení lidí v nesnesitelné životní situaci / dramatické situaci dramatu / , již musí řešit. Motiv je kompoziční jednotkou fabule, a tím i kompoziční jednotkou dramatické situace dramatu a celého syžetu. Čili: Víme, že při škrtech v případě dramaturgickorežijní koncepce musí zůstat zachovány všechny informace, které jsou naprosto nezbytné pro pochopení rozhodujících příčin. Užitečnost škrtnů, když už jsme s nimi jako s přirozenou a nutnou součástí přípravy začali, je nutno řešit i z hlediska funkce jednotlivých promluv a replik postav jako součástí motivu. A tady nám vstoupí - samozřejmě i k dalším účelům - pro posuzování funkce jednotlivých motivů může skutečně nejspolehlivěji být posouzení skutečnosti, jak vyjadřují zájmy postav.

Slovo zájem v sobě skrývá množství významů: soustředění pozornosti a účastí něčemu věnované, záliba, obliba, náklonnost stejně jako i věc nebo cíl, který je předmětem této záliby a náklonnosti. A konečně leckdy v sobě zahrnuje i význam užitku, prospěchu - mluvíme o obecném či soukromém zájmu, zájmu státu, společnosti, jednotlivce. Ať tak či onak: vždycky je tu z hlediska subjektu - a o ten nám teď jde, neboť mluvíme o zájmech postav - obsažena jistá potřeba, vůle a snaha něčím se soustředěně zabývat. V prvním výstupu hry Maryša se Lízal a Vávra zajímají o osudy Vávrova majetku. To je společný zájem obou dvou, jenž všechny jejich věty dovoluje řadit do

replik dialogu/ jeden na druhého reaguje/ a vytváří se tak možnost komunikace. Prostě řečeno: mluví o tom, co je oba zajímá. A máme tu první motiv, motiv Vávrova majetku. Ale to ještě není všechno. Musím teď trochu rozšířit původní definici motivu. Ale dříve než tak učiním, dovoluji mi pokračovat v rozboru prvního odstavce prvního výstupu Maryši. Víme už, že jeho motivem je Vávřův majetek. Informuje nás o určité skutečnosti /i to je smysl motivů/, kterou nemůžeme vidět na vlastní oči. Předvádí nám zájem obou postav o tuto skutečnost. Předvádění tohoto zájmu činí teprve motiv motivem - kompoziční jednotkou, která se včleňuje do vyššího celku - fabule a přes ní do dramatické situace dramatu. Zatím jsme ovšem ještě neřekli, jakého druhu je ten zájem. Lízal radí Vávrovi, jak se má starat o dobytek, jak má nakládat s čeládkou. Vávra konstatuje, že všechno je marné, že stejně to jde od deseti k pěti a že proto asi svůj majetek buď pronajme nebo prodá. Lízal to odmítá. Považuje to za řešení, jež může vést jediné k definitivnímu majetkovému krachu. A končí replikou, že Vávra nemůže zůstat vdovcem. Jak je patrné, existuje u obou zájem o společnou konkrétní skutečnost, Vávřův majetek. Ale na jeho další osudy a na řešení těchto osudů mají rozdílný názor.

Mnohokrát jsme v kapitole o dramatické situaci dramatu použil výraz řešení situace. Teď se nám vrací znovu v nejmenší kompoziční jednotce - motivu, kde je výrazem aktivity subjektu, postavy. Zatím ještě nikoliv samotného jednání, ale návodem k možnosti jak jednat, úvahou o tom, co by se dalo dělat. Tato aktivita vždy zakládá vztah postav k něčemu nebo někomu a z toho vztahu roste téma.

To je ono rozšíření definice motivu, o němž jsem před chvílí hovořil. Motiv je nejenom nedělitelná, nejmenší jednotka výstavby literárního díla, ale má vždycky své téma, které se ve výstavbě dramatu váže na vztah postav k někomu nebo k něčemu a organicky roste z jejich zájmů.

Téma lze definovat jako jistou záměrnou polohu zobrazení skutečnosti. Drama musí dosáhnout oné polohy tím, že postavy ukážou vztahy.

zkráceno, pokračování v č. 7/